

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/44/2023
Identifikačné číslo spisu:	8813207321
Dátum vydania rozhodnutia:	25.06.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:8813207321.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ S., rodenej S., narodenej B. 2/ P. narodeného B., 3/ P., narodeného B., proti žalovanému I. A., narodenému B., zastúpenému Mgr. Miroslavou Pyšniakovou, advokátkou, Michalovce, Maxima Gorkého č. 1, o náhradu škody a náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Vranov nad Topľou pod sp. zn. 10C/376/2013, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 2. júna 2022 sp. zn. 24Co/5/2019, takto

rozhodol:

I. Dovolanie o d m i e t a.

II. Žalobcom 1/ až 3/ nepriznáva nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“), na odvolanie žalobkyne 1/ a žalovaného, rozsudkom z 2. júna 2022 pod sp. zn. 24Co/5/2019:

(I.) Zmenil rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch I. až III. tak, že: Žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni v 1. rade sumu 10.500 eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy a sumu 1.603,73 eura titulom náhrady nákladov spojených s pohrebom, všetko v lehote 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi v 2. rade sumu 7.000 eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy v lehote 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi v 3. rade sumu 7.000 eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy v lehote 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. V prevyšujúcej časti súd žalobu zamietol.

(II.) V časti náhrady nemajetkovej ujmy majú žalobcovia v 1. až 3. rade nárok na náhradu trov prvoinštančného i odvolacieho konania voči žalovanému v rozsahu 100 %, vypočítanej zo sumy priznanej náhrady nemajetkovej ujmy.

(III.) V prevyšujúcom rozsahu žaloby súd žiadnej zo sporových strán náhradu trov prvoinštančného ani odvolacieho konania nepriznáva.

1.1. V odôvodnení rozsudku odvolací súd mimo iného uviedol: „11. Vo vzťahu k odvolacej námietke žalovaného, ktorou namieta premlčanie nároku žalobcov 1/ a 2/, odvolací súd v celom rade poukazuje na bod 11. uznesenia odvolacieho súdu zo dňa 26. 9. 2017, č. k. 3Co/129/2016-186. Záver súdu o tom, že nárok žalobcov nie je premlčaný je v súlade so záverom odvolacieho súdu vysloveným v priebehu

konania.“

1.2. V bode 11. uznesenia Krajského súdu v Prešove z 26. septembra 2017 sp. zn. 3Co/129/2016 sa uvádza: „Žalobcovia v 1. a 2. rade vo svojom odvolaní proti výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti namietajú nesprávne posúdenie premlčania časti uplatneného nároku. Žalobcovia v konaní tvrdia, že v trestnom konaní došlo k ich vzájomnej dohode o spoločnom zástupcovi F., ktorý vykonával jednotlivé procesné úkony aj v mene matky a brata. Ako to vyplýva z obsahu pripojeného vyšetrovacieho spisu OO PZ Vranov n. T. č. ČVS: ORP-294/JP-VT-2008 (čl. 46), V. N. (žalovaný v 3. rade) dňa 22. 12. 2008 uplatnil škodu, ktorú konkretizoval ako náklady spojené s pohrebom, náklady dedičského konania, cestovné náklady, škodu, ktorú si uplatňuje pozostalá manželka vo forme mesačnej renty, škodu vo forme mesačnej renty odkázanej osoby Y. J. a nemajetkovú ujmu. Ako to vyplýva z trestného spisu OS Vranov n. T. (čl. 263), žalovaný v 3. rade vo svojej výpovedi pred súdom na hlavnom pojednávaní konanom dňa 21. 10. 2009 zotrval na nárokoch uplatnených v trestnom konaní, uviedol, že ide „aj o môjho brata F.. Y. N. a rodinu.“ Z uvedených listinných dôkazov má odvolací súd za preukázané, že žalobca v 3. rade v trestnom konaní uplatnil nárok na náhradu škody proti žalovanému aj v mene žalobkyne v 1. rade a žalobcu v 2. rade, čo nepochybne vyplýva z kontextu prednesov žalobcu v 3. rade v trestnom konaní. Záver súdu o tom, že žalobcovia v 1. a 2. rade žalobcu v 3. rade nespĺnomocnili ústne, písomne ani žiadnou inou formou nemá oporu vo vykonanom dokazovaní. Nedôslednosť postupu orgánov činných v trestnom konaní ako aj samotná skutočnosť, že v trestnom konaní žalobkyňa v 1. rade a žalobca v 2. rade neboli vypočutí a v odsudzujúcom rozsudku nebola žalovanému uložená povinnosť nahradiť im škodu, resp. súd ich s nárokom neodkázal na občianskoprávne konanie, nemôže byť na ujmu ich práv. Odvolací súd má za to, že žalobkyňa v 1. rade a žalobca v 2. rade si nárok na náhradu škody uplatnili prostredníctvom žalobcu v 3. rade v trestnom konaní včas, a preto ich nárok nie je premlčaný.“

2. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu, vo výrokoch (I. odsek 1 a 2) o povinnosti žalovaného voči žalobcom 1/ a 2/ na náhradu nemajetkovej ujmy a náhradu škody žalobkyne 1/ a vo výroku (II.) o nároku na náhradu trov konania v súvislosti náhradou nemajetkovej ujmy, podal žalovaný dovolanie (ďalej aj „dovolateľ“), jeho prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Navrhol zrušiť napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti i rozsudok súdu prvej inštancie a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, i odložiť vykonateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu.

2.1. Žalovaný dovolanie v zmysle § 420 písm. f) CSP odôvodnil tým, že odvolací súd pri vyslovenom právnom názore o nepremlčaní nároku na náhradu nemajetkovej ujmy a nároku na náhradu škody neuviedol ustanovenia aplikovaných právnych predpisov, tento názor nevysvetlil a náležitým spôsobom neodôvodnil. Odvolací súd pri posudzovaní o včasnom a riadnom uplatnení škody poškodenými v adhéznom konaní sa mal odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu a tento svoj odklon náležite nezodôvodnil, čím porušil viaceré právne princípy vrátane princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia i princípu iura novit curia.

2.2. Dovolať dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľ v dovolaní vymedzil v podstate otázkami, či vyjadrenia žalobcu 3/ v trestnom konaní na hlavnom pojednávaní boli riadnym a včasným uplatnením nemajetkovej ujmy a škody v mene žalobcov 1/ a 2/. Či ak neodkáže trestný súd v odsudzujúcom rozsudku poškodených s ich nárokmi na civilné konanie, nedeklaruje tým, že ich nárok nebol uplatnený riadne a včas. Z hľadiska namietaného odklonu ohľadom uplatnenia nároku poškodenými v trestnom konaní dovolateľ označil viaceré judikáty (najmä R II/1962, R III/1967, R 2/1968, R 5/1968, R 13/2005-I, R 11/19976-III)

3. Žalobkyňa 1/ a žalobca 2/ považovali rozhodnutie odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti za správne a dovolanie žalovaného za neopodstatnené.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolať súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovaného treba odmietnuť. Na odôvodnenie uvedeného záveru dovolací súd uvádza nasledovné:

5. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

6. V dôsledku viazanosti dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) dovolací súd neprejednáva (ex officio) dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod; ide o posilnenie dispozičného princípu v dovolacom konaní (deetatizáciu dovolania), pri plnom rešpektovaní autonómie a zodpovednosti dovolateľa, pri rozhodovaní o tom, či podá dovolanie, aký dovolací dôvod uplatní a akým spôsobom ho vymedzí. S tým súvisí aj procesná pasivita odvolacieho súdu, ktorý pri prípadných vadách dovolania tieto pri riadnom zastúpení dovolateľa nenapráva.

7. Dovolací súd konštatuje, že z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

8. Žalovaný vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Žalovaný podaným dovolaním v podstate spochybňuje skutkové okolnosti prípadu ohľadom (ne)uplatnenia škody poškodenými v trestnom konaní v kontexte otázky (ne)premlčania žalobou uplatnených nárokov žalobkyňou 1/ a žalobcom 2/. Dovolanie smeruje ku skutkovým záverom súdu prvej inštancie, ktoré vyplývajú z bodov 24. a 25. odôvodnenia rozhodnutia z 23. januára 2018 č. k. 10C/376/2013-208, v zmysle ktorých: „24. Z oboznámeného trestného spisu Okresného súdu vo Vranove n. T. sp. zn. 2T/17/2009 súd zistil, že žalobca 3/ F. bol vypočutý dňa 20. 08. 2008 ako svedok a poškodený na Okresnom riaditeľstve PZ, Úrad justičnej a kriminálnej polície vo I. n. T., kde uviedol, že o poučení podľa ust. § 46 ods. 1, 3 Trestného poriadku, sa v danej veci pripája k trestnému konaniu a žiada náhradu jemu vzniknutej škody. Ďalej v zápisnici o výsluchu svedka - poškodeného zo dňa 22. 12. 2008 na čl. 46 - žalobca 3/ F.. V. N. uviedol, že bol poučený o možnosti uplatniť škodu a ako poškodený udáva, že smrťou neb. Y. mu vznikla nasledovná škoda, ktorú žiada, aby súd v odsudzujúcom rozsudku uložil I. A. - žalovanému uhradiť mu. Ide o náklady spojené s pohrebom v celkovej výške 37.020 Sk, náklady dedičského konania, náklady na zhotovenie pomníka a hrobky 120.000 Sk, cestovné náklady súvisiace s cestou na pohreb a náklady počas hospitalizácie otca v nemocnici - 3.283 Sk, ďalej vzniknuté škody, ktoré si uplatňuje pozostalá manželka vo forme mesačnej renty podľa predpisov o Sociálnom poistení 5.500 Sk, a to od 17. 08. 2008. Mesačná renta 3.500 Sk osoby odkázanej na výživu Y. N., podľa predpisu o Sociálnej poisťovni mesačne od 17. 08. 2008, taktiež si uplatňuje nemajetkovú ujmu vo výške 3.000.000 Sk. Ako to vyplýva z čl. 255 obsahu trestného spisu tak, F.. V. N. - žalobca 3/ si vyčíslil škodu, ktorý ako poškodený prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu v trestnom konaní si uplatňuje, a to náklady spojené s pohrebom 1.229,07 eura, cestovné náhrady - 108,97 eura, náklady dedičského konania 441,81 eura, náklady na zhotovenie pomníka - 3.990 eur, renta pozostalej manželke mes. 258,50 eura. Ide o podanie zo dňa 21. 09. 2009 s tým, že k tomu doručil faktúry a príjmové pokladničné doklady na čl. 256, 257.

25. Z vykonaného dokazovania mal súd za preukázané, že žalobcovia 1/, 2/, 3/ v trestnom konaní, ktoré sa viedlo proti žalovanému I. sa po vzájomnej dohode o spoločnom zástupcovi F.. V. N. (žalobcovi 3) dohodli, že tento uplatní náhradu škody za žalobcov. Tieto skutočnosti vyplývajú z obsahu pripojeného vyšetrovacieho spisu OO PZ Vranov nad Topľou č. ČVS: ORP-294/JP-VT-2008 (č. l. 46), kde F.. V. N. dňa 22. 12. 2008 uplatnil škodu, ktorú konkretizoval ako náklady spojené s pohrebom, náklady dedičského konania, cestovné náklady a škodu, ktorú si uplatňuje pozostalá manželka vo forme mesačnej renty a takisto nemajetkovú ujmu. K tomuto predložil žalobca 3/ F.. V. N. aj listinné dôkazy. Z týchto listinných dôkazov mal súd za preukázané, že žalobca 3/ F.. V. N. v trestnom konaní uplatnil nárok na náhradu škody proti žalovanému aj v mene žalobkyne v prvom rade a žalobcu v druhom rade.

Na základe týchto skutočností nároky žalobkyne v prvom rade a žalobcu v druhom rade nie sú premlčané.“

9.1. Dovolací súd považuje za prospešné opakovane pripomínať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní, (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), takým spôsobom dovolací dôvod uplatnený nebol.

10. Pokiaľ žalovaný vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietajúc, že súdy nesprávne zistili skutkový stav (nesprávne vyhodnotili niektoré dôkazy) a vec nesprávne právne posúdili (ohľadom riadneho a včasného uplatnenia nárokov v adhéznom konaní žalobcami 1/ a 2/); taká dovolacia argumentácia, cez prizmu dovolateľom prezentovaného právneho názoru, smeruje proti právnym záverom odvolacieho súdu, ktoré podrobil kritike. Dovolací súd k tomu uvádza, že už podľa predchádzajúcej procesnej úpravy dospel najvyšší súd k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením veci (viď R 54/2012 a tiež 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 7Cdo/26/2010, 8ECdo/170/2014). Podľa právneho názoru najvyššieho súdu nie je ani v súčasnosti (po 1. júli 2016) žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci (nesprávneho vyriešenia niektorej právnej otázky súdom) na možnosť strany civilného sporového konania uskutočňovať jej patriace procesné oprávnenia. Na tom, že ani prípadné nesprávne právne posúdenie veci nezakladá dovolateľom tvrdenú vadu zmätočnosti, zotrval aj judikát R 24/2017 a tiež viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (1Cdo/202/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/94/2017, 4Cdo/47/2017, 5Cdo/145/2016, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/76/2018, 9Cdo/86/2020).

11. Podľa odvolacieho súdu, odvolací súd v reakcii na odvoláciu námietku žalovaného, zrozumiteľným a predvídateľným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k záveru ohľadom namietanej otázky o nepremlčaní žalobou uplatnených nárokov žalobkyne 1/ a žalobcu 2/ zo sporného aspektu, a to (ne)uplatnenia škody žalobcom 3/ v trestnom konaní aj v mene žalobcov 1/ a 2/. Táto sporná otázka bola napokon odvolacím súdom vyriešená na základe odvolania žalobcov podaným proti v poradí prvému rozsudku Okresného súdu Vranov nad Topľou z 5. augusta 2015 č. k. 10C/376/2013-121. Sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 420 písm. f) CSP (9Cdo/248/2021, 9Cdo/73/2020, 9Cdo/121/2020). Napokon je potrebné uviesť i to, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06). Odvolací súd sa v otázke nepremlčania uplatnených nárokov stotožnil v plnom rozsahu so súdom prvej inštancie, ktorý navyše výslovne vychádzal z právneho záveru uvedeného vo svojom skôr vydanom zrušujúcom rozhodnutí Krajského súdu v Prešove z 26. septembra 2017 sp. zn. 3Co/129/2016, preto jeho rozhodnutie nebolo

pre dovolateľa nepredvídateľné ani také, ktoré by naznačovalo odklon vyžadujúci si osobitné odôvodnenie. Spornú otázku premlčania odvolací súd vyriešil v skoršom rozhodnutí (viď uznesenie Krajského súdu v Prešove z 26. septembra 2017 sp. zn. 3Co/129/2016 bod 6. a 11.), jeho právne i skutkové závery v celom rozsahu odvolací súd prevzal v dovolaní napadnutom rozhodnutí odvolacieho súdu (viď bod 11. jeho odôvodnenia). Neskôr z nich vychádzal i súd prvej inštancie (viď bod 24. a 25. rozsudku Okresného súdu Vranov nad Topľou z 23. mája 2018 č. k. 10C/376/2013-208). Za neopodstatnenú treba považovať dovolateľovu námietku, že odvolací súd pri vyslovenom právnom názore o nepremlčaní nárokov neuviedol ustanovenia aplikovaných právnych predpisov, svoj názor nevysvetlil a náležitým spôsobom neodôvodnil. Z rozhodnutí súdov (viď uznesenie Krajského súdu v Prešove z 26. septembra 2017 sp. zn. 3Co/129/2016 bod 6. a násl. v spojení s rozsudku Okresného súdu Vranov nad Topľou z 5. augusta 2015 č. k. 10C/376/2013-121 strana 6 a 8) vyplýva, že na otázku premlčania aplikovali ustanovenie § 106 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka v kontexte uplatnených odvolacích námietok žalobcov a vyjadrenia žalovaného. Pritom vychádzali z toho, že Y. príbuzný žalobcov zomrel 17. augusta 2008, žalobcovia si mali uplatniť škodu v trestnom konaní 22. decembra 2008, žalobcovia mali nadobudnúť vedomosť o výške škody a kto ju spôsobil najneskôr podaním obžaloby na súd 4. februára 2009, trestné konanie skončilo 28. júna 2012 a žaloba v tejto veci bola doručená súdu 11. júla 2013. Spornou bola otázka (ne)prerušenia plynutia premlčacej lehoty počas trestného konania v súvislosti s riadnym a včasným uplatnením škody poškodenými (žalobkyňou 1/ a žalobcom 2/) v trestnom konaní, ktorou sa súdy zaoberali a vysvetlili z čoho vychádzali pri závere, že žalobca 3/ konal aj v mene žalobcov 1/ a 2/. Správnosťou týchto právnych záverov súdov sa dovolací súd pri dovolacom dôvode v zmysle § 420 písm. f) CSP nemá možnosť zaoberať.

12. Na základe uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalovaného nie je podľa § 420 písm. f) CSP prípustné, preto ho v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

13. Dovolateľ v dovolaní uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, avšak ho nevymedzil zákonu zodpovedajúcim spôsobom. Z hľadiska vysvetlenia uvedeného nedostatku dovolací súd uvádza:

13.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

13.2. Právnym posúdením veci treba považovať činnosť súdu spočívajúcu v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval. Nesprávne právne posúdenie veci nemožno preto vymedziť nesprávnym či nedostatočným zistením skutkového stavu. Ani sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo jednoduché spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 432 ods. 2 CSP.

13.3. Okrem toho nevyhnutným predpokladom, aby dovolací súd mohol posúdiť prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP je, že dovolateľ uvedie právnu (nie skutkovú) otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Inak dovolací súd nemá možnosť posúdiť, či ide skutočne o právnu otázku, či ide o právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a či sú splnené osobitné podmienky uvedené v jednotlivých prípadoch, v ktorých citované ustanovenie dovolanie pripúšťa.

13.4. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia odvolacím súdom od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Dovolací súd vo

svojej súdno-aplikačnej (judikátornej) činnosti k tomu už v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/6/2017 (podobne tiež v rozhodnutiach sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/95/2017, 6Cdo/123/2017, 7Cdo/140/2017, 9Cdo/315/2020, 9Cdo/2/2021) uviedol, že v dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. a) CSP, dovolateľ by mal: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

13.5. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená jasným, zrozumiteľným a nepochybným spôsobom. Dovolací súd je viazaný len tým, ako dovolateľ právnu otázku nastolí.

13.6. So zreteľom na uvedené dovolací súd konštatuje nevymedzenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP pokiaľ ide o vymedzenie právnych otázok riešených odvolacím súdom a v tomto kontexte nevymedzenie odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Dovolateľ formuloval otázky, ktoré odvolací súd neriešil a v nadväznosti na to potom dovolateľom formulovaný odklon za odklon považovať nie je možné. Záver o nepremlčaní uplatnených nárokov odvolací súd opiera o konkrétne skutočnosti týkajúce sa uplatnenia škody žalobcom 3/ aj v mene žalobkyne (matky žalobcov) a žalobcu 2/ (brata žalobcu 3/), ktoré mali vyplývať z výsluchu žalobcu 3/ 20. augusta 2008 a 22. decembra 2008, z podania žalobcu 3/ z 21. septembra 2009 a výpovede žalobcu 3/ na hlavnom pojednávaní 21. októbra 2009. Dovolateľ však formuluje právne otázky, ktoré na rozdiel od odvolacieho súdu zúžene skutkovo modifikuje tak, že nárok na náhradu škody mal byť uplatnený na hlavnom pojednávaní pritom je zrejmé, že podľa konajúcich súdov (i trestného súdu) mal byť nárok na náhradu škody uplatňovaný a doplňovaný už aj v prípravnom trestnom konaní, a to pri výsluchoch žalobcu 3/ 20. augusta 2008 a 22. decembra 2008, i v jeho písomnom podaní z 21. septembra 2009. Súdny nie len jednotlivito ale predovšetkým v súhrne posudzovali všetky uvedené právne úkony. Zmenou skutkových okolností prípadu, vyvolanou napríklad iným vyhodnotením dôkazov, neprihliadaním na viaceré dôkazy alebo skutočnosti, nemožno účinne odôvodniť nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 CSP. Dovolateľ formulovaním otázky, či civilné súdy považovali žalobcu 3/ za zástupcu žalobcov 1/ a 2/ i keď v trestnom konaní absentuje ich súhlas so zastupovaním, na preukázanie toho tvrdenia, neoznačil žiadne konkrétne dôkazy. Pokiaľ dovolateľ spochybňuje dohodu o plnomocenstve, je potrebné skonštatovať, že v tomto konaní žalobkyňa ani žalobca 2/ uzavretie dohody so žalobcom 3/ na uplatnenie ich škody v trestnom konaní nepopreli, naopak zotrvali na jej existencii. Bez ďalšieho a pri neexistencii odôvodnených pochybností nemožno konštatovať, že zastúpení neuzavreli so zástupcom dohodu o plnomocenstve. Zastúpenie vznikajúce dohodou o plnomocenstve je vzťahom medzi zástupcom a zastúpeným. Ďalšia dovolateľova otázka smeruje k tomu, či ak v odsudzujúcom rozsudku súd neodkáže poškodených na náhradu škody na civilné konanie znamená to, že nárok poškodení neuplatnili riadne a včas. Takúto otázku odvolací súd neriešil a na jej riešení ani nezaložil dovolaním napadnuté rozhodnutie. Odvolací súd totiž vychádzal z iného názoru a to, že žalobcovia 1/ a 2/ sa dohodli so žalobcom 3/, aby v ich mene v trestnom konaní uplatnil nárok na náhradu škody (i nemajetkovej ujmy). Dovolateľ v dovolaní neformuloval právne otázky, ktorými by spochybnil náležitosti právneho úkonu realizovaného žalobcom 3/ v mene žalobcov 1/a 2/ s dopadom na jeho platnosť, či účinnosť, napríklad z hľadiska náležitosti subjektu, náležitosti vôle, náležitosti prejavu vôle (napr. určitosti), náležitosti objektu (predmetu). A také námietky primerane z právneho hľadiska ani nevysvetlil. Pritom dôležitú úlohu tu má aj výklad právneho úkonu. Možno pripomenúť, že ochrana autonómie vôle podľa čl. 2 ods. 3 ústavy (§ 2 ods. 3 Občianskeho zákonníka) zaistuje predovšetkým to, aby verejná moc a v rámci nej i súdy uznali vôľu jednotlivca tak, ako ju v konkrétnom okamihu prejavil. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojej judikatúre zdôraznil, že jedným zo základných princípov výkladu právnych úkonov je priorita výkladu, ktorá nezakladá jeho neplatnosť, pred takým výkladom, ktorý neplatnosť zakladá, ak sú možné obidva výklady (potius valeat actus quam pereat). Neplatnosť má preto byť iba výnimkou a nie zásadou (I. ÚS 242/2007, I. ÚS 243/2007). Je to odrazom spomínaného rešpektu k autonómnej vôli zmluvných strán, funkcie zmluvných vzťahov v komplexnej spoločnosti, i k samotnej povahe súkromného práva (4Cdo/95/2019, 4Cdo/176/2019). Právo vo všeobecnosti nikdy nemôže byť interpretované len striktne či mechanicky, lebo taký prístup so sebou nesie takmer

pravidelne celkom nepriaznivé dôsledky. Právo neexistuje preto, aby také nerozumné nespravodlivé dôsledky legitimizovalo, ale preto, aby prinášalo racionálne a spravodlivé usporiadanie vzťahov medzi jednotlivcami s prihliadnutím aj na ústavou chránený princíp právnej istoty a ochrany nadobudnutých práv v dobrej viere (čl. 1 ods. 1 ústavy), porovnaj napr. sp. zn. 4Cdo/102/2017. Za nie postačujúce preto treba považovať všeobecné konštatovanie v dovolaní, že nárok nebol žalobcami 1/ a 2/ uplatnený riadne a včas, čo vedie k jeho premlčaniu. Pre tento prípad je potrebné poukázať i na to, že dotknutý právny úkon bol realizovaný postupom a pri poučeníach vykonávaných orgánmi činnými v trestnom konaní.

13.7. Dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na vlastných domnienkach alebo predpokladoch, nemôže nahradzovať kvalifikovaný servis poskytovaný právnym zástupcom dovolateľa, lebo vymedzenie predmetu a rozsahu dovolania patrí do výlučnej sféry dovolateľa (porovnaj IV. ÚS 372/2020, obdobne aj I. ÚS 215/2022, I. ÚS 214/2022, II. ÚS 291/2021). Ústavne konformné riešenie vyžaduje, „aby právna otázka z dovolania jasne vyčnievala a takisto, aby z dovolania vyčnievalo aj právne posúdenie veci, ktoré pokladá dovolateľ za nesprávne s uvedením toho, v čom má spočívať táto nesprávnosť...“ Sťažovateľ, resp. jeho advokát „preto musí pripraviť jasné, vecné a zmysluplné vymedzenie namietaného nesprávneho právneho posúdenia spornej právnej otázky“ (I. ÚS 115/2020). Za také ale nebolo možné považovať dovolanie v tejto veci.

13.8. Z uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie žalovaného, ktorým prípadne mienil namietť nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, v ktorom dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

14. Vo vzťahu k výroku odvolacieho súdu o náhrade trov konania dovolateľ v zmysle § 420 písm. f) CSP dovolací dôvod v dovolaní nevymedzil. Zákon v zmysle § 421 ods. 2 CSP dovolanie voči náhrade trov konania (§ 357 písm. m) CSP) vylučuje pre prípady § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP. V uvedenej časti bolo preto dovolanie odmietnuté v zmysle § 447 písm. c) a f) CSP.

15. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP, a preto v súlade s ustálenou súdnou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie (napr. 4Cdo/144/2019, 4Cdo/108/2019, 9Cdo/72/2020, 9Cdo/184/2020).

16. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP tak, že žalobcom 1/ až 3/ ich náhradu nepriznal, pretože aj keď výsledok dovolacieho konania obdobný jeho zastaveniu zavinil žalovaný (§ 256 ods. 1 CSP), žalobcom žiadne preukázané trovy dovolacieho konania nevznikli (R 72/2018).

17. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.